

Obsahové vymedzenie účtovných kníh

§ 3

[Účtovné zápisy]

(1) V účtovníctve účtovnej jednotky sa účtujú skutočnosti, ktoré sú predmetom účtovníctva, v účtovných knihách podľa § 15 ods. 1 zákona.

(2) Účtovnými zápismi v účtovných knihách sa preukazuje zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov v účtovnom období.

(3) Účtovné zápisy v účtovných knihách sa vykonávajú v časovom slede na základe účtovných dokladov podľa § 10 zákona tak, aby účtovnými knihami bolo možné preukázať

- a) stav majetku a záväzkov ku dňu podľa § 16 ods. 3 zákona,
- b) mesačne prírastok a úbytok majetku a záväzkov účtovaný priebežne počas účtovného obdobia,
- c) zostatok a stav majetku a záväzkov ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

(4) Účtovné zápisy v účtovných knihách s výnimkou peňažného denníka môžu pokračovať aj v nasledujúcom účtovnom období, ak sa zreteľne oddelia.

K § 3

Účtovné knihy v sústave jednoduchého účtovníctva sú:

- peňažný denník,
- kniha pohľadávok,
- kniha záväzkov,
- pomocné knihy potrebné na preukázanie a vykazovanie predmetu účtovníctva.

Na účtovanie v peňažnom denníku, v knihe pohľadávok a v knihe záväzkov má vecnú náplň spravidla každá účtovná jednotka. Otvorenie pomocných kníh závisí od zamerania a rozsahu jej predmetu činnosti. Účtovná jednotka otvára tie pomocné knihy, ku ktorým má vecnú náplň. Môže to byť:

- kniha zásob,
- kniha dlhodobého hmotného a nehmotného majetku,
- kniha cenín,
- pokladničná kniha,
- kniha účet v banke,
- kniha sociálneho fondu,
- kniha záväzkov z pracovnoprávných vzťahov,
- kniha dane z pridanej hodnoty a podobne.

Pomocné knihy môžu mať ďalšie členenie, napríklad kniha záväzkov z pracovno-právnych vzťahov môže pozostávať z evidencie na sledovanie:

- záväzkov voči zamestnancom,
- záväzkov voči Sociálnej a zdravotnej poisťovni,
- daňových záväzkov,
- zrážok zo mzdy.

V účtovných knihách sa účtuje formou účtovných zápisov odo dňa ich otvorenia do dňa ich uzavretia s cieľom preukázať zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov v účtovnom období. Účtovné zápisy sa vykonávajú priebežne v časovom slede a preukazujú sa účtovným dokladom. V účtovnom období zabezpečujeme chronológiu účtovných zápisov, nie účtovných dokladov. Znamená to, že v prípade, že niektorý doklad bude z iného mesiaca, chronologicky ho zaradíme do poradia účtovných zápisov. Časová súvislosť s účtovným obdobím tak ostane zachovaná. Účtovný doklad je preukázateľný účtovný záznam, ktorý je účtovná jednotka povinná vyhotoviť bez zbytočného odkladu a podľa § 10 zákona o účtovníctve obsahuje:

- slovné a číselné označenie účtovného dokladu,
- obsah účtovného prípadu a označenie jeho účastníkov,
- peňažnú sumu alebo údaj o cene za mernú jednotku a vyjadrenie množstva,
- dátum vyhotovenia účtovného dokladu,
- dátum uskutočnenia účtovného prípadu, ak nie je zhodný s dátumom vyhotovenia,
- podpisový záznam osoby zodpovednej za účtovný prípad v účtovnej jednotke a podpisový záznam osoby zodpovednej za jeho zaúčtovanie.

Priebežné účtovanie umožňuje preukázať stav majetku a záväzkov k vybranému dňu (ku dňu začatia podnikania alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti, k prvému dňu účtovného obdobia, k poslednému dňu účtovného obdobia, k inému dňu), ako aj mesačných prírastkov a úbytkov.

Peňažné transakcie pred otvorením peňažného denníka po vzniku účtovnej jednotky účtujeme ako uzávierkovú účtovnú operáciu. Ide napríklad o nákup zásob súvisiacich s podnikaním pred otvorením živnosti účtovaných do daňových výdavkov podľa § 4 ods. 4 zákona o dani z príjmov. Peňažné transakcie po uzavretí účtovných kníh z dôvodu mimoriadnej účtovnej závierky rovnako účtujeme ako uzávierkovú účtovnú operáciu. Ide napríklad o prípad plynutia prerušenej živnosti v termíne na podanie daňového priznania k dani z príjmov, ktorú účelovo chápeme ako ukončenie činnosti podľa § 17 ods. 9 zákona o dani z príjmov. Rovnako je tomu v prípade všetkých transakcií bez pohybu peňažných prostriedkov. Uzávierkové účtovné operácie účtujeme zásadne ku dňu účtovnej závierky.

V knihe pohľadávok, v knihe záväzkov a v pomocných knihách sa môže po zreteľnom označení ukončenia účtovného obdobia pokračovať aj v nasledujúcom účtovnom období, v peňažnom denníku nie.

Zdroj PD		Účtovná kniha	Popis účtovnej operácie	Účtovný doklad	DV	Druh	NV	ZP	Druh	NP
UUO	V	PD, KFM	Úbytok BTC z dôvodu jeho výmeny za službu v ocenení obstarávacou cenou.	zúčtovací doklad BTC	áno	x	x	x	x	x
Vysvetlivky k skratkám:		B – banka, BŮ – bežný účet, DF – došlá faktúra, DV – daňový výdavok, H – hotovosť (pokladnica), KBŮ – kniha účet v banke, KDM – kniha dlhodobého majetku, Kdph – kniha dane z pridanej hodnoty, KFM – kniha finančného majetku, KP – kniha pohľadávok, KR – kniha rezerv, KZ – kniha záväzkov, NP – príjem nezahrňovaný do základu dane, NV – nedaňový výdavok, P – príjem, PD – peňažný denník, PP – priebežná položka, SF – sociálny fond, UUO – uzávierková účtovná operácia, V – výdavok, Z – kniha zásob, ZP – zdaniteľný príjem, BTC – bitcoin								

§ 13

Cenné papiere

(1) Ako cenný papier určený na obchodovanie sa účtuje cenný papier, ktorý je držaný za účelom vykonania obchodu na tuzemskej burze, zahraničnej burze alebo na inom verejnom trhu s cieľom dosahovať zisk z cenových rozdielov v krátkodobom horizonte.

(2) Ako cenný papier držaný do splatnosti sa účtuje cenný papier, ktorý má určenú splatnosť, a pri ktorom má účtovná jednotka úmysel a zámer držať ho do doby splatnosti.

(3) Ako realizovateľný cenný papier sa účtuje cenný papier, pri ktorom spravidla v okamihu obstarania nie je známy zámer účtovnej jednotky. Realizovateľný cenný papier nie je určený na obchodovanie a nie je cenným papierom držaným do splatnosti.

(4) Cenné papiere sa pri prvotnom účtovaní oceňujú obstarávacou cenou. Jej súčasťou sú priame náklady na obchody spojené s cennými papiermi, ktoré sú účtovnej jednotke pri prvotnom účtovaní známe, napríklad poplatky a provízie maklérom, poradcom, burzám. Súčasťou obstarávacej ceny nie sú úroky z úveru na obstaranie cenného papiera a náklady na jeho držbu.

(5) Obstaranie cenných papierov sa účtuje v knihe finančného majetku a v peňažnom denníku podľa § 4 ods. 6 písm. g). Príjem z predaja cenných papierov sa účtuje v peňažnom denníku podľa § 4 ods. 6 písm. d) tretieho bodu, ktorý sa v rámci uzávierkových účtovných operácií upraví podľa podmienok ustanovených osobitným predpisom.⁴⁾

(6) Pri cenných papieroch držaných do splatnosti sa ich ocenenie postupne zvyšuje o dosahované úrokové výnosy.

(7) Za úrokový výnos sa považuje

- a) pri dlhopisoch s kupónmi postupne dosahovaný rozdiel (prémia) medzi menovitou hodnotou a čistou obstarávacou cenou, obstarávacou cenou zníženou o už dosiahnutý úrok z kupónu ku dňu obstarania cenného papiera a postupne dosahovaný úrok z kupónu určený v emisných podmienkach,
- b) pri dlhopisoch bez kupónov a zmenkách postupne dosahovaný rozdiel medzi menovitou hodnotou a obstarávacou cenou (diskont).

⁴⁾ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

K § 13

Cenné papiere sú finančným majetkom krátkodobého alebo dlhodobého charakteru v závislosti od zámeru účtovnej jednotky, ktorý sleduje pri ich obstaraní. Ak je zámerom účtovnej jednotky cenný papier zobchodovať v krátkom období na burze alebo inom verejnom trhu s cieľom dosiahnuť zisk, možno hovoriť o cennom papieri určenom na obchodovanie. Ak je cenný papier obstaraný za účelom dosahovania dlhodobého úrokového výnosu pri jeho splatnosti, možno hovoriť o cennom papieri držanom do splatnosti. Ostatné cenné papiere, ktoré nie sú určené na obchodovanie a nie sú držané ani do splatnosti, sú realizovateľnými cennými papiermi. Cenné papiere sa účtujú v knihe finančného majetku. Aktuálne platí ocenenie všetkých cenných papierov bez rozdielu obstarávacou cenou. Znamená to, že v ocenení sa premietajú náklady súvisiace s obstaraním cenného papiera, a preto ocenenie môže byť pri obstaraní vyššie alebo nižšie, ako je jeho reálna hodnota, za ktorú by bol cenný papier v danom okamihu zobchodovateľný. Nákladom súvisiacim s obstaraním nie sú úroky z úveru, ktorý sa použil na nákup cenných papierov, ani náklady na držbu cenného papiera. Výdavok na obstaranie cenných papierov sa účtuje v peňažnom denníku ako výdavok neovplyvňujúci základ dane z príjmov. Príjem z predaja cenných papierov je príjmom zahrňovaným do základu dane v druhovom členení „ostatné príjmy“. Príjmu zodpovedá výdavok na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov v druhovom členení „ostatné výdavky“ prislúchajúci oceneniu cenného papiera v účtovníctve za podmienok ustanovených zákonom o dani z príjmov v § 19 ods. 2 písm. f). Podľa tohto ustanovenia sú výdavky na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov limitované úhrnom príjmov z predaja cenných papierov osobitne za akcie a osobitne za ostatné cenné papiere. Daňovým výdavkom je vstupná cena podľa § 25a zákona o dani z príjmov v zdaňovacom období, v ktorom dôjde k ich predaju do výšky úhrnu príjmov z ich predaja. U dlhopisu, pri ktorom je predajná cena nižšia, sa prihliada na výnos zahrnutý do základu dane do doby jeho predaja alebo splatnosti.

Zdroj		ÚK	Popis účtovnej operácie	Účtovný doklad	DV	Druh	NV	ZP	Druh	NP
B	V	PD, KBÚ, KFM	Obstaranie cenných papierov na ďalší predaj. Prírastok finančného majetku.	výpis z účtu majiteľa	nie	x	áno	x	x	x
B	P	PD, KBÚ, KFM	Inkaso tržby za predaj cenných papierov. Úbytok finančného majetku.	bankový výpis BÚ, výpis z účtu majiteľa	x	x	x	áno	ostatné príjmy	nie
UÚO	V	PD	Výdavok na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov predaného cenného papiera do výšky tržby z jeho predaja.		áno	ostatné výdavky	nie	x	x	x
Vysvetlivky k skratkám:			B – banka, BÚ – bežný účet, DF – došlá faktúra, DV – daňový výdavok, H – hotovosť (pokladňa), KBÚ – kniha účet v banke, KDM – kniha dlhodobého majetku, Kdph – kniha dane z pridanej hodnoty, KFM – kniha finančného majetku, KP – kniha pohľadávok, KR – kniha rezerv, KZ – kniha záväzkov, NP – príjem nezahrňovaný do základu dane, NV – nedaňový výdavok, P – príjem, PD – peňažný denník, PK – pokladničná kniha, PP – priebežná položka, SF – sociálny fond, UÚO – uzávierková účtovná operácia, V – výdavok, Z – kniha zásob, ZP – zdaniteľný príjem							

§ 14

Pohľadávky a záväzky

(1) Vznik a zánik pohľadávky sa účtuje ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu podľa § 2.

(2) Pri odpise pohľadávky pri trvalom upustení od jej vymáhania sa účtuje zánik pohľadávky v knihe pohľadávok a v rámci uzávierkových účtovných operácií podľa § 4 ods. 6 písm. d) tretieho bodu v tom účtovnom období, v ktorom účtovná jednotka o upustení od jej vymáhania rozhodla. Ak v budúcnosti dôjde k inkasu už odpísanej pohľadávky, účtuje sa príjem podľa § 4 ods. 6 písm. f).

(3) Pri odpise pohľadávok podľa osobitného predpisu,²⁹⁾ sa účtuje zánik pohľadávky v knihe pohľadávok na základe dokladov preukazujúcich dôvod odpisu pohľadávky.

(4) Vznik a zánik záväzku sa účtuje ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu podľa § 2.

(5) Pohľadávky a záväzky sa oceňujú podľa § 25 zákona.

(6) Pohľadávky a záväzky vyjadrené v cudzej mene sa v knihe pohľadávok a v knihe záväzkov účtujú v eurách aj v cudzej mene.

(7) Pri vzájomnom započítaní pohľadávok sa k zmluvne dohodnutému dňu účtuje zánik pohľadávky v knihe pohľadávok a zánik záväzku v knihe záväzkov,

§ 16a

Opravná položka k nadobudnutému majetku

(1) V účtovníctve účtovnej jednotky sa účtuje opravná položka k nadobudnutému majetku pri kúpe podniku alebo jeho časti v knihe dlhodobého majetku. Opravná položka k nadobudnutému majetku je rozdiel medzi kúpnu cenou a reálnou hodnotou, ktorou sa majetok ocení v účtovníctve kupujúcej účtovnej jednotky.

(2) Opravná položka k nadobudnutému majetku sa účtuje ako aktívna alebo pasívna v knihe dlhodobého majetku určenej na účtovanie opravnej položky k nadobudnutému majetku.

(3) Opravná položka k nadobudnutému majetku sa odpisuje rovnomerne počas siedmich rokov. Pri jej úplnom odpísaní sa z účtovníctva vyradí. Odpis aktívnej opravnej položky k nadobudnutému majetku sa účtuje v rámci uzávierkových účtovných operácií podľa § 4 ods. 6 písm. e) šiesteho bodu. Odpis pasívnej opravnej položky k nadobudnutému majetku sa účtuje v rámci uzávierkových účtovných operácií podľa § 4 ods. 6 písm. d) tretieho bodu.

K § 16a

S účinnosťou od 1. januára 2010 je aktuálna opravná položka k nadobudnutému majetku, o ktorej sa účtuje pri kúpe podniku alebo jeho časti. Podľa § 25 ods. 1 písm. e) bod 1 zákona o účtovníctve sa majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti oceňujú reálnou hodnotou. Rozdiel medzi kúpnu cenou a reálnou hodnotou sa premieta do opravnej položky k nadobudnutému majetku, ktorá môže mať aktívny alebo pasívny charakter a účtuje sa v knihe dlhodobého majetku ako samostatná položka, ktorá sa odpisuje oddelene od majetku, ktorého sa kúpa podniku alebo jeho časti týkala. Ak je reálna hodnota majetku vyššia ako kúpna cena, vzniká pasívna opravná položka odpisovaná do príjmov zahrňovaných do základu dane z príjmov v druhovom členení „ostatné príjmy“. Ak je vyššia kúpna cena, vzniká aktívna opravná položka odpisovaná do výdavkov na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov v druhovom členení „ostatné výdavky“. Opravná položka k nadobudnutému majetku sa odpisuje účtovne aj daňovo rovnomerne počas siedmich rokov. Pri účtovaní zmluvy o predaji podniku vzniká u kupujúceho záväzok z titulu povinnosti úhrady dohodnutej kúpnej ceny, ale aj iné druhy záväzkov viažuce sa k predmetu kúpy. Majetok, ktorý je predmetom kúpy, sa účtuje vo vecne príslušnej pomocnej knihe v závislosti od jeho druhu.

Právny rámec predaja podniku nájdeme v § 476 a nasledujúcich Obchodného zákonníka. Ide o pomenovanú zmluvu, v ktorej sa predávajúci zaväzuje previesť na kupujúceho vlastnícke právo k veciam, iné práva a iné majetkové hodnoty, ktoré slúžia prevádzkovaniu podniku, a kupujúci sa zaväzuje prevziať záväzky predávajúceho súvisiace s podnikom a zaplatiť kúpnu cenu. Podnikom Obchodný zákoník rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomto účelu slúžiť. Môže ísť pritom o podnik (podnikanie) fyzickej alebo právnickej osoby.

Zdroj		Účtovná kniha	Popis účtovnej operácie	Účtovný doklad	DV	Druh	NV	ZP	Druh	NP
x	x	KZ, KDM, Z, KBÚ, PK	Kúpa podniku u kupujúceho podľa zmluvy o predaji podniku podľa jednotlivých zložiek majetku a záväzkov v reálnej hodnote (vznik záväzkov, obstaranie dlhodobého majetku, obstaranie zásob, peňažné prostriedky na účte v banke, peňažná hotovosť a podobne).	zmluva/ preberací protokol majetku a záväzkov	x	x	x	x	x	x
x	x	KDM	Zaučtovanie rozdielu medzi kúpnu cenu podniku a reálnou hodnotou majetku a záväzkov.	zmluva/preberací protokol majetku a záväzkov	x	x	x	x	x	x
UÚO	V	KDM, PD	Odpis aktívnej opravnej položky k nadobudnutému majetku.	KDM/ odpisový plán	áno	ostatné výdavky	nie	x	x	x
UÚO	P	KDM, PD	Odpis pasívnej opravnej položky k nadobudnutému majetku.	KDM/ odpisový plán	x	x	x	áno	ostatné príjmy	nie
Vysvetlivky k skratkám:		B – banka, BÚ – bežný účet, DF – došlá faktúra, DV – daňový výdavok, H – hotovosť (pokladňa), KBÚ – kniha účet v banke, KDM – kniha dlhodobého majetku, Kdph – kniha dane z pridanej hodnoty, KFM – kniha finančného majetku, KP – kniha pohľadávok, KR – kniha rezerv, KZ – kniha záväzkov, NP – príjem nezahrňovaný do základu dane, NV – nedaňový výdavok, P – príjem, PD – peňažný denník, PP – priebežná položka, SF – sociálny fond, UÚO – uzávierková účtovná operácia, V – výdavok, Z – kniha zásob, ZP – zdaniteľný príjem								